

Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri*

Gülbeyaz ÜNLÜER, Şefik YAŞAR**

Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Students' Opinions about Using The Newspaper in Social Studies

Özet

Bu araştırmanın amacı ilköğretim dördüncü sınıfta Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin öğrencilerin görüşlerini belirlemektir. Araştırma probleminin çözümü için gazete kullanımından sonra öğrenci görüşlerini almak üzere yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılarak öğretim yapılan deney grubundaki öğrencilerin öğretimde gazete kullanılmasına ilişkin görüşleri genelde olumlu yöndedir. Kendileriyle görüşme yapılan öğrencilerin tümü derste gazete kullanımının okuma ve okuduğunu anlama becerisini artırdığını belirtmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerin tümü Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımıyla dersi sevdiğini, tümüne yakını derste gazete kullanımında güçlüklerle karşılaşmadığını ve tüm derslerde gazetenin kullanılabileceğini bildirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Eğitimi, Gazete Kullanımı, Öğrenci Görüşü

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of fourth grade Social Studies students, that are taught with the usage of newspaper, about using newspaper in education. To solve the research problem; semi-structured interview forms for taking opinions of students after education were used. As a result of the study, the opinions of group on using newspaper in Social Studies are mainly positive. All students interviewed indicated that using newspaper in the course improved their reading and reading comprehension skills All students interviewed indicated that using newspaper made them enjoy the lesson and nearly all students interviewed indicated that they did not have difficulty in using newspaper in lessons and that newspapers could be used in all lesson

Key Words: Social Studies Education, Using Newspaper, Students' Opinion

1. Giriş

Günümüzde eğitim sisteminden toplumsal değerlere önem veren, değişimle baş edebilen, problem çözebilen, aynı zamanda iyi bir vatandaş olma özelliklerini gösteren bireylerin yetiştirilmesi beklenmektedir. Eğitim sistemi çocuğun içinde yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini, kurumları tanımasını, toplumdaki rollerinin gerektirdiği davranışları edinmesini, toplumun kendisine sağladığı olanakları ve bunlardan yararlanma yollarını kazanmasını ve dolayısıyla toplumsallaşmasını sağlamakta önemli işlevlere sahiptir.

* Bu makale "Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

** Gülbeyaz ÜNLÜER, Dr., Namık Kemal İlköğretim Okulu, g.unluer@hotmail.com; Şefik YAŞAR, Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi, syasar@anadolu.edu.tr

İlkretim, ğrencilerin ilgi ve yeteneklerini dikkate alarak onları yaşama ve üst öğrenime hazırlaması açısından ulusal eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahiptir (Gültekin, 1999, 2). İlkretimde, bireylere yaŐamları boyunca gerekli olacak olan bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırılarak bireyin yaşadığı toplumun bir yesi olduğunu öğrenmesi sağlanır. İlkretimde kazandırılan bu temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin büyük bir bölümü ise bu eğitim basamağında önemli bir yeri olan Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla kazandırılmaktadır.

Sosyal Bilgiler, ilkretim okullarında iyi ve sorumlu bir vatandaş yetiŐtirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiŐ bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır (Erden, tarihsiz, 9). Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla edinilecek bilgi, beceri, tutum ve değerler öğrenciye yaşamı boyunca karŐılaŐabileceđi sorunların üstesinden gelebilmesinde yardımcı olduğundan, bu dersin amacının, gelecek kuŐakların yaşama hazırlanması olduğu söylenebilir (Kabapınar ve Baysal, 2004, 384-419). Bu derste ocuk içinde yaşadığı yakın ve uzak toplumsal çevresini yakından tanıma olanağı bularak toplumsal kiŐiliđini geliştirir (Szer, 1998a, 1-13).

Sosyal Bilgiler dersindeki birçok soyut konunun somut bir duruma getirilerek daha iyi anlaŐılmasında ve etkili öğrenmelerin gerçekleŐtirilmesinde araç-gereçler büyük rol oynamaktadır. Bu dersin ğretiminde kullanılan birçok yöntem çeşitli araçlarla desteklenirse üretim daha etkili duruma gelmektedir (Kısakürek ve Paykoç, 1988, 61-70). Bu nedenle ğretmenler, Sosyal Bilgiler derslerinde, belli bir bilgi birikimini aktaran geleneksel rollerinden sıyrılarak, öğrenciyi elverdiğince etkin kılan üretim etkinlik ve materyallerine yer vermelidir (ztrk ve Otluoğlu, 2003,33). Yapılandırıcılık ve etkinlik temelli öğrenmeyi temel alan ilkretim programında da materyal kullanımının önemi daha çok artmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde materyal hazırlamada kullanılacak araç-gereçlerden biri her zaman ve her yerde bulunabilen gazetelerdir.

Gerçek dünyayı insanların önüne getiren ve güncel bir kaynak olan gazete, eğitimsel, çok yönlü ve dinamik bir öğrenme aracıdır (Deveci, 2005, ss. 159-166). Gazeteler oldukça geniŐ bir değerler içeriğine sahip olup, okulda ve evde öğrencilerin kiŐisel ve toplumsal olarak olumlu değer yargılarını öğrenmesi bakımından iyi bir kaynaktır.

Bir retim aracı olarak da gazeteler, üretim programındaki diğer derslere göre Sosyal Bilgiler dersinin konularına daha kolay uyarlanabilir. Sosyal Bilgiler dersinin özellikle vatandaşlık eğitimiyle ilgili konuları, gazetelerdeki güncel olaylar kullanılarak, tarih konuları da, gazetelerin verdiği tarihi olay ekleri kullanılarak, eski gazeteler kütüphanelerden elde edilerek tarih materyali olarak, gazetelerdeki çizgi diziler de toplumsal yaşamı tanıtmakta kullanılabilir (Heitzman, 1979, ss. 17-19).

1.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımı

Gazeteler, kolay elde edilebilen, ucuz, çok amaçlı, güncel bilgi kaynağıdır (Using Newspaper in the Classroom, 2006). Birçok retim materyali yıllar içinde deđiŐikliđe uğramasına rağmen, gazeteler hl ucuz ve ilgi gören bir materyal olma özelliğini sürdürmektedir (Manning, 2001, 93-95). Gazeteler oldukça geniŐ bir değerler içeriğine sahip olup, okulda ve evde öğrencilerin kiŐisel ve

toplumsal olarak olumlu değer yargılarını öğrenmesi bakımından iyi bir kaynak olup, karakter eğitimi programlarında da kullanılmaktadır (DeRoche, Sullivan ve Garrett, 1999, 3). Gazeteler dil yeteneğini geliştirmenin yanı sıra, öğrencilerin özkültürlerini tanımasını da sağlamaktadır (Olivares ve Lisi-Pawlak, 1991). Sınıfta gazete kullanımını gerektiren belli başlı nedenleri şöyle sıralamak olanaklıdır (Erdoğan, 1999, 93-110; Newspaper in Education, 2006a; Newyork City's Hometown Newspaper, 2007; Using Newspapers in Class, 2006). Gazeteler;

- farklı yaş grubu ve değişik yeteneklere sahip öğrencilere farklı konularda güncel bilgi sağlar.
- temel yaşam becerileri için birincil ve destek kaynaktır.
- ders kitaplarından daha ucuzdur.
- ders kitaplarına göre gerçek dünya konularını içerdiğinden güdüleyici etkiye sahiptir.
- öğrencilerin öğrendiklerini dünyada olup bitenlerle ilişkilendirmelerini sağlar.
- sınıf ile dışarıdaki gerçek dünya arasında bir köprü kurar.
- herkesin içinde bir şeyler bulabileceği edebi bir kaynaktır.
- öğrencilerin okuma, anlama yeteneklerini ve sözcük dağarcıklarını geliştirir.
- sınıfta kullanıldığında öğrenciler yapılan testlerden daha yüksek puanlar alarak, daha başarılı olurlar.
- dil yeteneklerinin geliştirilmesinde yararlı olur.
- öğrencilerin medya okuryazarlıklarını artırır ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirir.
- öğrencileri güncel olayları okumaları ve tartışmaları yönünde güdüler.
- öğrencilere yaşam boyu sürecek bir okuma alışkanlığı kazandırır.
- ders kitaplarındaki konuların güncellenmesini olanaklı kılar.
- çok çeşitli materyalleri bünyesinde bulundurması nedeniyle öğrenciye bireysel ödevler vermeye olanaklı kılar. Böylece öğrenci bireysel çabalara dayalı bir araştırma alışkanlığı geliştirir.
- öğrencilerin aileleri ile üzerinde ortak konuşabileceği bir okuma materyalidir. Öğretimde gazetenin kullanılması ile hem çocuklar yetişkinlerle konuşabilecekleri ortak bir zemin bulurlar hem de aile bireyleri çocuğun okul etkinlikleri ile daha fazla ve yakından ilgilenme olanağı elde ederler.
- işlenen konuların güncel olaylarla ilişkilendirilmesinde kullanılır.

2004 Sosyal Bilgiler öğretim programında da gazete ile ilgili etkinliklere yer verildiği görülmektedir. Programdaki bu etkinlikler, gazete çıkarma, haber toplama, gazete makalelerini sebep-sonuç ilişkisi ile okuma, gazete için reklam hazırlamadır. Bunun yanında; öğrencilerin basılı ve görsel kay-

naklardaki bilgilere ulaşma becerileri ile kanıt kullanma becerilerinin geliştirilmesinde gazetelerden yararlanılabileceği belirtilmektedir. Bununla birlikte; Milli Eğitim Bakanlığı 2008-2009 eğitim-öğretim yılından itibaren “İlköğretim 4-8. Sınıf Öğretim Programlarının Öğretme-Öğrenme Süreçlerinde Gazete Kupürlerinden Yararlanma” adlı ek bir programı uygulamaya koyması Bakanlığın bu etkili öğretim aracına verdiği önemi göstermektedir. Bu ek programda, gazetenin, güncel bilgiye ulaşılacak en kolay kaynaklardan biri olması, içerdiği farklı konulardaki (şehir, ülke, dünya, ekonomi, sağlık, bilişim, kültür-sanat, spor, eğitim vb.) haberler, zengin görsel öğeler (resim, fotoğraf, şema, grafik, harita vb.) ve her düzeyde (okul öncesinden, yükseköğretime) içerdiği bilgilerle her derste kullanılabilecek bir araç olması ve günlük yayınlanması açısından “her gün yenilenen bir kitap” işlevi görmesinden dolayı öğretim-öğrenme sürecinde kullanılabileceği belirtilmektedir (MEB, 2008). Programda bazı kazanımlar için önerilen eşleştirmelerin dışında; zümre öğretmenlerinin ve dersler arası zümrenin kararı ile okul koşulları, öğrenci düzeyi, çevre koşulları vb. durumlar göz önünde bulundurularak belirlenen etkinlikler dışında farklı etkinliklerin tasarlanabileceği belirtilmektedir.

Sosyal Bilgiler dersinde öğretim-öğrenme sürecinde gazeteden çeşitli biçimlerde yararlanılabilir. Derste kullanılacak gazetelerden yararlanma biçimleri, dersin kazanımlarına ve konuların özelliğine göre çeşitlilik göstermektedir. Gazetelerden makaleler, haritalar, gazete grafikleri, gazete ilânları, resimler, karikatürler, haberlerin tartışılması, haber bülteni tahtası ve haber defteri başlıkları altında yararlanılabilir.

En eski ve en yaygın biçimde kullanılan eğitim kaynakları olan basılı materyallerden (Erden, tarihsiz, 175) gazeteler, ilköğretimde Sosyal Bilgiler dersinde kullanılabilecek çok sayıda araç-gerecin içerisinde sayılmaktadır. Birçok yazar (Demirel, 2007; Kısakürek ve Paykoç, 1988; Sönmez, 1997; Sözer, 1998b; Yaşar, 2008) tarafından Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılabilecek araç-gereçler arasında gösterilen gazetelerin ne yazık ki, sınıflarda yeterince kullanılmadığı gözlemlenmektedir. İlköğretim Sosyal Bilgiler 4. ve 5. sınıf öğretim programında gazetelerin bir eğitim ve öğretim materyali olarak kullanılmasının öngörülmesine karşın, 4. ve 5. sınıf ders kitaplarının öğrenciyi gazete vb. gibi kaynaklara yönlendirmede sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir (Sözer, Karaduman ve Özdemir, 2007, 165-172). Buna karşılık Milli Eğitim Bakanlığı'nın gazete kullanılmasıyla ilgili 2008-2009 öğretim yılından itibaren uygulamaya koyduğu ek program bu konuya verdiği önemin açık bir göstergesidir. Çünkü ilköğretimdeki Sosyal Bilgiler dersi; bireyleri toplumsal yaşama hazırlayan, onları içinde bulunduğu toplumun etkin bir üyesi haline getiren ve onlara vatandaşlık hak ve sorumluluklarını öğreten en temel derslerden biridir. Bu nedenle, gazetelerin bireyin yaşadığı toplumun içinden gelen konularla dolu olması, yaşamdaki problemleri bireyin önüne getirerek, yaşamı bireye tanıtmaya ve güncel olması bu aracın Sosyal Bilgiler dersinde kullanılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmada böyle bir gereklilikten yola çıkılarak gerçekleştirilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, gazete kullanılarak öğretim yapılan Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin öğretimde gazete kullanılmasına ilişkin görüşlerini belirlemektir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik olan bu araştırmada verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmada görüşme çeşitleri farklı sınıflara ayrılmaktadır. Bu sınıflamalardan biri ve genelde kabul göreni; yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme biçimindeki sınıflamadır. Bu araştırmanın verileri görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler arasında yer alan görüşme yarı yapılandırılmış görüşmedir (Karasar, 2007: 168).

2.2. Katılımcılar

Öğrencilerin gazete kullanılarak yapılan öğretimle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin 18 haftalık bir öğretim uygulaması yapılmıştır. Gazete kullanımı ile öğretim uygulaması ise şöyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından dersin başında dersin kazanımları ve konusu belirtildikten sonra dersin konularının gazete ile ilişkilendirilerek işleneceği açıklanmıştır. Öğrencilerden gazeteleri tarayarak ders konuları ile ilgili haberleri bulmaları, sınıfa gazete getirmeleri, öğrencilerin ya da öğretmenin sınıfa getirmiş oldukları haber konularını bülten tahtasına asmaları sağlanmıştır. Öğrencilere derste gazeteyi keşfetmeleri için serbest okuma zamanları ayrılmış ve okuduklarını birbirleriyle tartışmaları için olanak verilerek, okuduklarını paylaşmaları için ortam yaratılmıştır. Öğrencilerin dersin bir konusuyla ilgili gazete haberi yazmaları, dersin konuları ile ilgili gazete resimleri toplamaları, öğrencilerden öğretmenin gazetelerden haber, resim, karikatür, ilân ve gazete haritalarını kullanarak hazırladığı materyalleri doldurmaları ve bununla ilgili düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Ayrıca, haber defteri tutmaları için öğrenciler teşvik edilmiştir. Grupla çalışılacak etkinliklerde öğrencilerin gruplara ayrılarak işbirliği içinde çalışmaları, çalışmalarını sınıfa sunmaları, sınıfın soru sorması ve öğrencilerin derse etkin katılımları desteklenmiştir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin ev ödevlerini gazetelerden yararlanarak yapmaları ve aileleri ile birlikte gazete okumaları için gazete ev çalışmaları verilmiştir.

Gazete ile öğretim yapılan gruptaki 26 öğrenciyle görüşme yapmak için çalışma grubundan örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu araştırmada örneklem alınırken temel alınan ölçüt, araştırmacı tarafından belirlenmiş olup, deney grubundaki öğrencilerin başarı testlerinden aldıkları sontest puanlarıdır. Buna göre başarı testi sontest puanı 0-44 arasında olan öğrenci olmadığından, başarı testi sontest puanı 45-54 arası olanlardan üç öğrenci, 55-69 arası olanlardan üç öğrenci, 70-84 arası olanlardan üç öğrenci ve 85-100 arası olanlardan üç öğrenci olmak üzere toplam 12 öğrenci örnekleme alınmıştır.

2.3. Veri Toplama Süreci

Gazete kullanılarak yapılan öğretimde ğrenci görüşlerini almak üzere hazırlanmıŐ yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğrencilerin gazete kullanımına ilişkin görüşlerini almak amacıyla bir yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken, soruların oluŐturulmasında soruların kolay anlaşılabilir olmasına, soruların açık uçlu olmasına, odaklı soru olmasına, yönlendirmekten kaçınmaya, çok boyutlu sorular sormamaya ve soruları mantıklı bir biçimde düzenlemeye dikkat edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 128).

Görüşme formu hazırlandıktan sonra bir ğrenci ile n görüşme yapılmıştır. Bu ğrencinin görüşme sorularına verdiği yanıtlar çözümlenerek yanıtların dökümü yapılmıştır. GörüŐmede ğrencinin anlayamadığı soru maddeleri deĐiŐtirilmiŐ, anlaşılmayan sorular yeniden ifade edilmiştir. n görüşme yapılan ğrenci araştırma kapsamı dışında tutulmuŐtur. Görüşme formunun içerik geçerliği için, formu alan uzmanları incelemiŐ, gerekli düzeltmelerin yapılması ile forma son Őekli verilmiştir.

Görüşme formunda aşağıdaki sorular yer almaktadır.

- Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanma konusunda neler düşünüyorsunuz?
- Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılarak yapılan etkinlikler bu dersi sevmene nasıl katkı sağladı?
- Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılarak yapılan etkinliklerde ne tür güçlüklerle karşılaştın?
- Gazete kullanılarak yapılan etkinliklerden sonra gazeteden daha fazla yararlanma konusunda neler düşünüyorsunuz?

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmanın verilerinin çözümlenmesinde ğretim yapılan gruptan seçilen öğrencilerle yapılan görüşmeler sonunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2005: 224)'e göre betimsel analiz dört aŐamadan oluŐur. Öncelikle betimsel analiz için bir ereve oluŐturulur, tematik çerçeveye göre veriler iŐlenir, bulgular tanımlanır ve bulgular yorumlanır.

Betimsel analiz için ereve oluŐurmada verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiŐtir. Bu aŐamada görüşme kayıtlarının dökümü yapılmıŐ, her ğrenci için ayrı bir görüşme dökümü formu kullanılmıştır. Bilgisayardan alınan görüşme dökümü formlarından iki tanesi yansız atama yöntemiyle seçilerek, bir uzmandan ses kayıt cihazındaki kayıtlarla görüşme döküm formunu karŐılaŐtırması istenmiştir. Bu aŐamada görüşme döküm formlarına satır ve sayfa numarası da verilmiştir. Bu iŐlemden sonra, her bir öğrenciyle yapılan görüşme formundaki her bir soruya verilen yanıtlar ilgili soru altında toplanmıştır.

Görüşme soruları tek tek alınarak, her soru için verilen tüm yanıtlar doğrultusunda seçenekler sıralanmıştır. Bu değerlendirme sonucunda “Görüşme Kodlama Anahtarı” hazırlanmıştır. Araştırmacı ve uzmanın görüşme kodlama anahtarlarına yaptıkları işaretlemelerin tutarlılığını belirlemek amacıyla her sorunun yanıtı tek tek incelenerek, karşılaştırılmış ve görüşme kodlama anahtarına son biçimi verilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliğinin gerçekleştirilmesi amacıyla görüşme kodlama anahtarı 12 öğrenci için boş olarak çoğaltılmıştır. Araştırmacı ve alandan bir uzman, birbirlerinden bağımsız olarak görüşme döküm formlarını okuyarak, ilgili görüşme kodlama anahtarındaki her sorunun yanıtını içeren uygun seçeneği işaretlemiştir. Görüşme kodlama anahtarına işaretlemeler yapılırken, uzman, öğrencinin yanıtlarını kodlama anahtarında bulamamışsa, kendi anladığı biçimiyle yeni bir seçenek oluşturmuştur. Bu işlemten sonra, uzmanın değerlendirmesi ve araştırmacının değerlendirmesi ile ilgili soruya verilen yanıt seçeneği kontrol edilerek “Görüş Birliği” ve “Görüş Ayrılığı” biçiminde işaretlemeler yapılmıştır. Araştırmacı ile uzman ilgili sorunun aynı yanıt seçeneğini işaretlemişlerse görüş birliği, farklı seçenekleri işaretlemişlerse görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması, Miles ve Huberman (1994: 64)’ın aşağıdaki formülü ile hesaplanmış ve araştırmanın güvenilirlik ortalaması % 97.78 bulunmuştur.

Na (Görüş Birliği)

$$P (\text{Uzlaşma Yüzdesi}) = \frac{\text{Na (Görüş Birliği)}}{\text{Na (Görüş Birliği) + Nd (Görüş Ayrılığı)}} \times 100$$

3. Bulgular ve Yorum

Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla; öğrencilere birinci soru olarak “Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanma konusunda neler düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki öğrencilerin tümü derste gazete kullanımının okuma ve okuduğunu anlama becerisini geliştirdiğini söylerken, öğrencilerin tümüne yakını da derste gazete kullanımının dersin daha iyi öğrenilmesini sağladığını söylemiştir. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin tümüne yakını derste gazete kullanımının ders konularını günlük yaşamla ilişkilendirdiğini belirtmiştir. Buna göre, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanarak, hem okuma, okuduğunu anlama becerilerinin geliştiği hem de bu dersi günlük yaşamla ilişkilendirerek daha iyi öğrendikleri söylenebilir.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Görüşleri

<i>ğrencilerin Gazete Kullanımına İlişkin Görüşleri</i>	<i>f</i>
Okuma ve okuduğunu anlama becerisini geliştirir.	12
Ders daha iyi öğrenilir.	11
Günlük yaşamla iliŐkilendirilir.	9
Araştırma becerilerini geliştirir.	8
Ders daha zevkli geçer.	5
Dilbilgisi yeteneğini geliştirir.	4
Demokratik değerler öğrenilir.	2
Konuyu somutlaŐtırır.	2
Derste daha etkin olunur.	2
Derse ilgiyi artırır.	2
ğrenilenler daha kalıcı olur.	2
Aileler etkinliklere katılır.	2
Toplumsal değerler öğrenilir.	1
Okuma alışkanlığı kazandırır.	1
Yazma becerisini geliştirir.	1
Düşünme becerilerini geliştirir.	1
Performans ödevlerinde yararlanılır.	1
ğrenilenler paylaŐılır.	1
Görüşler Toplamı	77

Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımı “okuma ve okuduğunu anlama becerisini geliştirir” biçiminde yanıt veren öğrencilerden Batuhan “gazete okumamı geliŐtiriyor, okuduğumu daha iyi anlamaya başladım... Eskiden araŐtırmayı sevmezdim Őimdi ise sevmeye başladım. Gazeteden çok fazla bilgi öğrendim. Bundan dolayı mutluyum gazete kullandığımız için”(st. 16-19) biçiminde görüş belirtirken; “Ders daha iyi öğrenilir” biçiminde yanıt veren öğrencilerden Esra da “Ben Sosyal Bilgiler dersini gazetelerle daha iyi öğrendim, bu derste hem bilmediğim konuları hem de değişik konuları öğrendim...”(st. 16-19) biçiminde görüş bildirmiştir. Bunun yanı sıra Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımının günlük yaşamla dersin iliŐkilendirilmesine katkı sağladığını belirten öğrencilerden Batuhan ise “Sosyal Bilgiler dersinde Mehmet z’n, Sertap Erener’in, İlber Ortaylı’nın resimlerini ve haberlerini bulduk gazeteden. Böylece bunları tanımıŐ oldum... Gazete bana çok yararlı oldu”(st. 23-27) biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğrencilere ikinci soru olarak “Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılarak yapılan etkinlikler bu dersi sevmene nasıl katkı sağladı” sorusu yneltirmiŐtir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağlımları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Dersi Sevmeye Katkısına İlişkin Görüşleri

<i>Öğrencilerin Dersi Sevip Sevmemelerine İlişkin Görüşleri</i>	<i>f</i>
Dersi sevdim. Çünkü;	12
- Araştırmaya yönlendirdi.	7
- Etkinlikleri ailemle paylaştım.	4
- Ders daha zevkli geçti.	1
- Gazete okumayı sevdim.	2
- Türkçe dersine katkısı oldu.	1
- Yeni şeyler öğrendim.	1
- Toplumsal değerleri öğrendim.	1
- Genel kültürümü artırdı.	3
Görüşler Toplamı	32

Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki öğrencilerin tümü derste gazete kullanmayı ve dersi sevdiğini belirtirken, bu öğrencilerin yarısından fazlası araştırmaya yönlendirdiği için gazeteyi ve dersi sevdiğini belirtirken, yarısına yakını etkinlikleri ailesiyle paylaştığı için gazeteyi ve dersi sevdiğini belirtmiştir. Buna göre, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanarak ders işlemleri onların dersi sevmelerinde etkili olduğu söylenebilir.

Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımını, kendisini araştırmaya yönlendirdiği için sevdiğini belirten Esra “Derste gazete kullanmayla bu dersi daha çok sevdim. Çünkü bu derste daha fazla araştırma yapmaya başladık”(st. 24-26) biçiminde görüş belirtirken, bu derste yapılan etkinlikleri ailesiyle paylaştığı için sevdiğini belirten Yılmaz da “Bu dersi sevmeye başladım. Çünkü gazeteleri ailemle okumak, araştırmak bana ve aileme çok şeyler öğretti” (st. 26-38) biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğrencilere üçüncü soru olarak “Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımında ne tür güçlüklerle karşılaştın” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımında Karşılaştıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

<i>Gazete Kullanımında Öğrencilerin Karşılaştıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşler</i>	<i>f</i>
Güçlükle karşılaşmadım.	9
Güçlükle karşılaştım.	4
- Haber bulmakta güçlük çektim.	3
- Grupla çalışma gürültülü oldu.	1
Görüşler Toplamı	17

Tablo 3'te görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki öğrencilerin tümüne yakını derste gazete kullanırken herhangi bir güçlükle karşılaşmadığını belirtirken, az bir kısmı haber bulmakta güçlükle olduğunu, bir ğrenci de grupla çalıŐmanın gürültülü olduğunu belirtmiştir. Buna göre, ğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımında fazla bir güçlükle karŐılaŐmadıkları söylenebilir.

Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımında "Güçlükle karşılaşmadım" biçiminde yanıt veren öğrencilerden Busenur "Hiçbir güçlükle karşılaşmadım, çok eğlenceli ve keyifli geçti"(st. 42) biçiminde görüş belirtenken, bunun aksine "Güçlükle karşılaştım" biçiminde yanıt veren öğrencilerden Ahmet ise "Bazen verdiğiniz araştırma konularını bulamıyordum. Bundan baŐka güçlükle yaŐamadım. Kolaydı...."(st.37-38) biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğrencilere dördüncü soru olarak "Gazete kullanılarak yapılan etkinliklerden sonra gazeteden daha fazla yararlanma konusunda neler düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıt ve frekans dağılımları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Gazeteden Daha Fazla Yararlanmaya İlişkin Görüşleri

<i>Gazeteden Daha Fazla Yararlanma Konusunda ğrencilerin Görüşleri</i>	<i>f</i>
Tüm derslerde kullanılabilir.	7
Her sınıf düzeyinde kullanılabilir.	3
Aile ile birlikte okunabilir.	3
Her gün eve gazete alınabilir.	2
Gazete kuponları toplanıp, kitap alınabilir.	1
Görüşler Toplamı	16

Tablo 4'te görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki öğrencilerin yarısından fazlası gazetenin tüm derslerde kullanılması gerektiğini belirtirken, küçük bir kısmı her sınıf düzeyinde kullanılabileceğini, yine küçük bir kısmı gazetenin aile ile birlikte okunabileceğini belirtmiştir. Buna göre, ğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımından sonra gazeteyi her derste kullanmak istedikleri sylenabilir.

Gazeteler "Tüm derslerde kullanılabilir" biçiminde yanıt veren öğrencilerden Emel "Bütün derslerde yararlanmak istiyorum. Gazetelerde bir sürü Şeyler oluyor matematikle ilgili çizgi grafiği gibi Şeyler.....diğer öğretmenler de sınıfa gazete getirebilir....."(st. 42-53) biçiminde görüş bildirirken "Her sınıf düzeyinde kullanılabilir" biçiminde yanıt veren öğrencilerden Batuhan ise "Diğer derslerde de gazeteden yararlanabiliriz... Öbür dördüncü sınıflar da gazeteden yararlanabilir ya da baŐka sınıflar ..."(st. 56-57) biçiminde görüş bildirmiştir.

4. Sonuç, TartıŐma ve neriler

Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin ğrenci görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın bulguları iŐıđında Őu sonuçlar ortaya çıkmıŐtır:

- Görüşülen öğrencilerin tümü derste gazete kullanımının okuma ve okuduğunu anlama becerisini artırdığını, tümüne yakını dersi daha iyi öğrendiğini, dersi günlük yaşamla ilişkilendirdiğini ve araştırma becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Öğrencilerden bir kısmı dersin daha zevkli geçtiğini, dilbilgisi yeteneklerinin geliştiğini, toplumsal değerleri öğrendiğini, konuların somutlaştırıldığını, dersin ilgi çekici olduğunu, derste daha etkin olunduğunu, öğrenilenlerin daha kalıcı olduğunu, ailelerin etkinliklere katıldığını, demokratik değerleri öğrendiğini, okuma alışkanlığı kazandığını, yazma becerisini geliştirdiğini, düşünme becerilerini geliştirdiğini, öğrendiklerini paylaştığını ve performans ödevlerinde gazeteden yararlandığını belirtmiştir.

- “Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanma konusunda neler düşünüyorsun” sorusundan elde edilen bulgulardan öğrencilerin tümünün derste gazete kullanımının okuma ve okuduğunu anlama becerisini geliştirdiği bulgusu elde edilmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, Berryman’ın (1971) “gazete ile çalışmada öğrenciler okumada temel beceriler kazanmaktadır” bulgusu ve Maheshwari’nin (1980) “gazete kullanılarak yapılan öğretimle öğrencilerin sözcük bilgilerinde ve okumayı anlamalarında deney grubu lehine önemli farklar bulunmuştur” bulgusuyla örtüşmektedir. Bu bulgu, Cohen’in (1991) “gazete ile çalışma ortamı hazırlanan deney grupları ile gazeteyle çalışma ortamı hazırlanmayan kontrol grupları arasında okuma ve yazmada anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür” araştırma bulgusu ile çelişmektedir.

- “Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanma konusunda neler düşünüyorsun?” sorusundan elde edilen bulgulardan öğrencilerin tümüne yakını derste gazete kullanımının dersin daha iyi öğrenilmesini sağladığı bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgu, Poindexter- Wilson’ın (1986) “gazete kullanılan grup, okuma, haberdeki insanlar ve yerlerle ilgili bilgi ve genel sözcük bilgisi yönünden, gazete kullanılmayan gruba göre daha başarılı olmuştur” bulgusu ve Hicks’in (2001) “gazete İngiliz Eğitim Programında Sosyal Bilgiler dersinde yararlı bir biçimde kullanılmaktadır” bulgusu ile paralellik göstermektedir.

- “Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanma konusunda neler düşünüyorsun?” sorusundan elde edilen bulgulardan; öğrencilerin tümüne yakınının derste gazete kullanımının ders konularını günlük yaşamla ilişkilendirdiği bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgu, Kabapınar ve Baysal’ın (2004) yaptığı araştırmadaki gazeteler kullanılarak gerçek yaşama yönelik bir öğretim tasarlandığında öğrencilerin gerçek yaşam sorunlarını çözebilecekleri bulgusuyla örtüşmektedir. Bu durum da, gazetelerin dersi günlük yaşamla ilişkilendirdiğinin bir sonucudur.

- “Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılarak yapılan etkinlikler bu dersi sevmene nasıl katkı sağladı?” sorusundan elde edilen bulgulardan; öğrencilerin tümünün derste gazete kullanmayı ve dersi sevdiği bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgu, Arın (2006)’ın araştırmasında 6. sınıf öğrencilerinin güncel olayları gazete, dergi, TV gibi kaynakları kullanarak öğrendikleri ve bu sayede dersi sevdiği bulgusuyla örtüşmektedir. Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılarak yapılan öğretimde öğrencilerin görüşlerinin gazete kullanılmayan öğretime göre olumlu olduğunu gösteren bu bulgu aynı zamanda Cabe ve arkadaşlarının (1999) “gazetelerin öneri sütunlarındaki mektupları örnek olay

yöntemine göre okuyan ve mektuplardaki problemlere çözümler üreten öğrenciler bu problemleri çözmekten zevk almıŐlardır” bulgusu ile benzerlik göstermektedir.

- “Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılarak yapılan etkinliklerde ne tür güçlüklerle karşılaştın?” sorusundan araştırma kapsamındaki öğrencilerin tümüne yakınının derste gazete kullanırken herhangi bir güçlükle karŐılaŐmadıđı bulgusu elde edilmiştir.

- Görüşülen öğrencilerden tümüne yakını tüm derslerde gazetenin kullanılabileceğini söylerken, bir kısmı gazetenin her sınıf düzeyinde kullanılabileceğini, aile ile birlikte okunabileceğini, her gün eve gazete alınabileceğini ve gazete kuponlarının toplanıp, kitap alınabileceğini belirtmiştir.

- “Gazete kullanılarak yapılan etkinliklerden sonra gazeteden daha fazla yararlanma konusunda neler düşünüyorsun?” sorusundan elde edilen bulgulardan; öğrencilerin yarısından fazlasının gazetenin tüm derslerde kullanılması gerektiği bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgu, Deveci (2007)’nin “ğretmenler güncel olayların ğretiminde en çok gazeteleri tercih etmektedirler” bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılarak ğretim yapılan gruptaki öğrencilerin öğretimde gazete kullanılmasına olumlu baktıklarını söylemek olanaklıdır. Kendileriyle görüşme yapılan öğrencilerin tümü derste gazete kullanımının okuma ve okuduğunu anlama becerisini artırdığını, tümüne yakını gazete kullanımıyla dersi daha iyi öğrendiğini, dersi günlük yaşamla ilişkilendirdiğini ve araştırma becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerin tümü derste gazete kullanımıyla dersi sevdiğini, tümüne yakını derste gazete kullanımında güçlüklerle karşılaşmadığını ve tüm derslerde gazetenin kullanılabileceğini bildirmiştir. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak geliŐtirilen neriler Şöyle sıralanabilir:

- Gazeteler Sosyal Bilgiler dersinde etkili bir biçimde kullanılabilir.
- Bu araştırmada gazete kullanılarak geliŐtirilen materyaller, öğretmenler tarafından Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanmak üzere örnek alınabilir.
- Öğretmenlerle işbirliği yapılarak ilköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersine yönelik gazete etkinlikleri hazırlanıp etkinlik bankası oluŐturulabilir.
- Diğer derslerde gazete kullanımının etkililiği araŐtırılabilir.

Kaynaklar

Arın, D. (2006). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının ğrenci baŐarisına ve hatırd tutma düzeyine etkisi, YayınlanmamıŐ Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ata, B. (2006). Sosyal bilgiler ğretim programı. C. Öztürk, (Ed.), Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ğretimi. Yapılandırmacı bir yaklaşım (72-83). Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Berryman, C. (1971).** Newspaper in the elementary school: a research report to anpa foundation, ERIC Digest Number ED058138, İnternette 14.04.2007'de, EBSCO veritabanından (ERIC) alınmıştır.
- Cabe, P. A, Walker, M. H. ve Williams, M. (1999).**Newspaper advice column letters as teaching cases for developmental psychology. *Teaching Of Psychology*, 26, (2), 128-130.
- Cohen, R. P. (1991).** The use of newspapers with underprepared community college students as a means of improving reading and writing,Ed.D Thesi Hofstra University.
- Demirel, Ö. (2007).** Öğretim ilke ve yöntemleri. Öğretme sanatı. (12. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- DeRoche, E., Sullivan, B. ve Garrett, D. (1999).** Character matters using newspaper to teach character. U.A: Dr.Betty Sullivan & Associate.
- Deveci, H. (2005).** Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 4, (3), 159-166.
- Deveci, H.(2007).** Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri.*Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7, (1), 418- 446.
- Erden, M. (tarihsiz).** Sosyal bilgiler öğretimi. Ankara: Alkım Yayınları.
- Erdoğan, İ. (1999).** Bilgi toplumu olmanın gerektirdiği eğitim paradigması. *Bilgi Toplumu*, 1, 93-110.
- Gültekin, M. (1999).** Temel eğitim ikinci kademe için alternatif program modelleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1103.
- Heitzmann, W. R. (1979).** The newspaper in the classroom. What research says to the teacher. Washington: National Education Association.
- Hicks, A. J. (2001).** Teaching about newspaper PhD. Thesis, University of Southampton.
- Kabapınar, Y. ve Baysal, N. (2004).** İlköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimine yaşamın kendisini taşımak: gazete haberinin kullanıldığı bir öğretimin tasarlanması ve değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39, 384- 419.
- Karasar, N. (2007).** Bilimsel araştırma yöntemi. (17. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kısakürek, M. A ve Paykoç, F. (1988).** Eğitim araçları. B. Özer, (Ed.),Fen bilgisi öğretimi (61-70). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Maheshwari, K. (1980).** The impact of two types of reading skills development activities on listening vocabulary and reading comprehension.Ed.D Thesis, University of Houston.
- Manning, M. (2001).** Using newspaper in class *Teaching Pre K-8*, 32, (2), 93-95.

- MEB TTKB. (2008).** İlkretim 4-8. sınıf retim programlarının renme-retme srelerinde gazete kuprlerinden yararlanma. Ankara: <http://ttkb.meb.gov.tr> adresinden 24.03.2008 tarihinde indirilmiŐtir.
- Miles, M. B. ve Huberman, M. A. (1994).** An expanded sourcebook qualitative data analysis California: Sage Publication.
- Newspaper in education. (2006).** http://www.mcall.com/features/custom/nie/all-nie_what.html story, adresinden 16.07.2006 tarihinde indirilmiŐtir.
- Newyork City's Hometown Newspaper. (2007).**http://www.nydailynewcom/lifestyle/education/2007/newspaper_in_education_program.html adresinden 03.05.2007 tarihinde indirilmiŐtir.
- Olivares, R. ve Lisi-Pawlak, C. (1991).** Teaching language minority students through the newspaper ERIC Digest Number ED367172, İnternette 18.05.2008'de, EBSCO veritabanından (ERIC) alınmıştır.
- Özden, Y. (2000).** renme ve retme. (4. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2003).** Sosyal bilgiler üretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Poindexter-Wilson, P. (1986).** The Los Angeles Times in education pilot program. Available from the los angeles times), Times Mirror Square, Los Angeles: CA 90053.
- Sönmez, V. (1997).** Sosyal bilgiler üretimi. retmen kılavuzu. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Szer, E. (1998a).** Sosyal bilimler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve nemi. G. Can, (Ed.), Sosyal bilgiler retimi (1-13). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Aıkretim Fakültesi Yayınları.
- Szer, E. (1998b).** Sosyal bilgiler üretiminde kullanılan araç ve gereçler, G. Can, (Ed.), Sosyal bilgiler retimi (123-139). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Aıkretim Fakültesi Yayınları.
- Szer, E., Karaduman, H. ve zdemir, D. (2007).** İlkretim sosyal bilgiler 4. ve 5. sınıf ders kitaplarının yapılandırıcı renme ilkelerine göre değerlendirilmesi. VI. Ulusal sınıf retmenliği Bildiriler Kitabı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 165-172.
- Using Newspapers in Class (2006).** <http://www.newcom.au/couriermail/story/html> adresinden 11.09.2006 tarihinde indirilmiŐtir.
- Using Newspaper in the Classroom. (2006).** <http://www.teacher.desk.org/news/html> adresinden 20.07.2006 tarihinde indirilmiŐtir.
- nler, G. (2008).** Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının rencilerin akademik baŐarlarına ve tutumlarına etkisi, YayınlanmamıŐ Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yaşar, Ş. (2008). Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan araç gereçler. Ş. Yaşar, (Ed.), Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi (121-142). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları: 1807.

Yaşar, Ş. ve Gültekin, M. (2006). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç kullanımı, C. Öztürk, (Ed.), Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi. Yapılandırıcı bir yaklaşım (287-311). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

